

Yunus Furuncu

yfuruncu@setav.org

Enerjide Paradigma Değişimi

HAZİNE VE MALİYE BAKANI BERAT ALBAYRAK'IN 2017'DE ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI OLDUĞU SÜREÇTE YEŞİL KİTAP HALİNE DÖNÜŞTÜRÜLEN MİLLİ ENERJİ VE MADEN POLİTİKASI TÜRKİYE'YE KAZANDIRMAYA DEVAM EDİYOR. ENERJİDE TAM BAĞIMSIZ OLMA HEDEFİNİ MERKEZE ALAN BU POLİTİKA TÜRKİYE'NİN ENERJİ ALANINDA DAHA BÜYÜK ADIMLAR ATMASINI SAĞLAMİŞTİR.

Karadeniz'de bulunan 320 milyar metre-küplük doğalgaz, enerjide paradigma değişikliğine neden oldu. Yıllarca petrol ve doğalgaz aramasına rağmen istediği sonuca bir türlü ulaşamayan Türkiye bu keşifle birlikte doğalgaz üreten ülkeler arasında yer almaya başladı. Böylece son zamanlarda takip ettiği milli enerji ve maden politikasının meyvelerini toplamaya başlayan Türkiye uluslararası enerji pazarlarında daha güçlü olma yolunda önemli bir avantaj yakalamıştır.

Türkiye'nin tarihi keşfi birçok ezberi bozacak niteliktedir. Özellikle doğalgaz ve petrol rezervleri açısından kıt ülke kategorisinde değerlendirilen Türkiye artık bu rezervlerin Türkiye'de olmadığı yaklaşımını yalanladı. Böylece uzun yılların oluşturduğu öğrenilmiş çaresizliği ortadan kaldıran bu keşif sahadaki hidrokarbon arama ve sondaj faaliyetlerinin daha fazla artmasını sağlayacaktır. Ayrıca Karadeniz ve Doğu Akdeniz'de kendi ekipman ve personeli ile önemli çalışmalara imza atan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) derin sondaj alanında küresel enerji aktörleri düzeyine ulaştığını göstermiştir.

Milli Enerji ve Maden Politikası

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın 2017'de Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olduğu süreçte yeşil kitap haline dönüştürülen milli enerji ve maden politikası Türkiye'ye kazandırmaya devam ediyor. Enerjide tam bağımsız olma hedefini merkeze alan bu politika Türkiye'nin enerji alanında daha büyük adımlar atmasını sağlamıştır. Öncelikle yerli kaynaklara öncelik verilerek yurt dışından ithal edilen enerji kaynaklarının azaltılması amaçlanmıştır. Ayrıca Türkiye'nin enerji alt yapısının güçlendirilmesi ve öngörülebilir bir enerji piyasası oluşturulmaya çalışılmıştır. Diğer taraftan sadece enerji tüketimi açısından değil enerji teknolojilerinin geliştirilmesi açısından da Türkiye'ye teknoloji transferi hızlandırılmıştır.

21 Ağustos 2020'de açıklanan Tuna-1 kuyusunda keşfedilen 320 milyar metre-küplük doğalgaz aslında temelleri öncelerden atılan milli enerji ve maden politikasının somut sonuçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu politika sayesinde 1954'te kurulan TPAO doğalgaz arama ve sondaj faaliyetlerini derin denizlerde de kendi gemileriyle devam ettirme olanağına kavuşmuştur. 2013'te alınan

Barboros Hayrettin Paşa gemisi ile sismik araştırma yapmaya başlayan Türkiye bu politikanın benimsenmesinden sonra 4 adet daha gemi alarak milli enerji politikasını uygulamaya koymuştur. 2017'de Oruç Reis ve Fatih gemilerini envanterine katan Türkiye derin deniz sondajında önemli bir mesafe kat etmiştir. 2018'de ise Yavuz derin sondaj gemisi ile Türkiye bu alanda önemli bir teknik kapasiteye ulaşmıştır. Son olarak 2020'nin başında alınan Kanuni Sultan Süleyman derin sondaj gemisi Türkiye'nin sondaj kapasitesini yüzde 50 arttırmıştır.

Enerji Aktörü Rolü Güçleniyor

Enerji alanında son yıllarda önemli projelere imza atan Türkiye enerji aktörü rolünü güçlendirmektedir. TANAP, TürkAkım, Akkuyu Nükleer Güç (NGS), yenilenebilir enerji teknolojileri üreten fabrika açılışları bunlardan bazılarıdır. Özellikle üç tarafı denizlerle çevrili olan Türkiye'ye 2 adet sismik ve 3 adet derin sondaj gemileri önemli avantajlar sağlamaya başlamıştır. Sondaj maliyetlerini düşürürken yerli teknik personel sayısını da arttıran Türkiye ülke çıkarları doğrultusunda Doğu Akdeniz'de

kendi kıta sahanlığında sondaj yapabilmektedir.

Kendi gemileriyle 2018'de derin sondaj çalışmalarına başlayan Türkiye 2019'da toplam 6 adet derin sondaj yapmıştır. Bugüne kadar toplam 9 adet derin sondaj yapan Türkiye son sondajında büyük bir gaz rezervi bulmuştur. Bütün bunlar göz önüne alındığında enerjide önemli bir aktör haline gelen Türkiye'nin bu arama ve sondaj faaliyetleri önümüzdeki dönemlerde daha fazla artmasıyla yeni keşif haberlerinin gelme olasılığı yüksek olduğu değerlendirilmektedir.

Ekonomiye Etkisi

Yüzde 99 oranında doğalgaz ve yüzde 93 oranında petrol ithal eden Türkiye ekonomisi enerji fiyatlarının yüksek olduğu dönemlerde 60 milyar dolara yakın enerji faturası ödemek durumunda kalmıştır. Bundan dolayı cari açık veren Türkiye'nin ekonomisi uluslararası piyasalarda sıklıkla düşük kredi notuna maruz bırakılmıştır. Türkiye enerjide dışa bağımlılığı azaltması durumunda cari açığı önemli ölçüde düşecektir. Böylece faizlerin yükselmesi ve döviz kurları nezdinde risklerin azalması söz konusudur. Türkiye'nin

Kuyu genişletme sondajlarından sonra karaya uzanacak yaklaşık 170 kilometrelik boru hattıyla buradaki rezerv, Türkiye'nin ulusal doğalgaz boru hattına bağlanacaktır. Böylece üç yıl gibi kısa bir sürede pazara inecek olan doğalgaz Türkiye'nin enerjide dışarıya bağımlılığını önemli ölçüde düşürecek.

üretim sektörüne de olumlu yansıyacak olan bu doğalgaz rezervi enerji fiyatlarının düşmesi ile Türk halkının daha az doğalgaz ve elektrik faturası ödemesini beraberinde getirecektir. Ekonominin kullanacağı daha ucuz enerji, üretimin daha fazla artmasına ve ihracatın yükselmesine neden olacaktır. Böylece istihdam artarken Türkiye'nin dünya ekonomileri arasında ilk 10 ekonomiden birisi olma hedefine daha fazla yaklaşacağı anlaşılmaktadır.

Hızlı Bir Şekilde Halka Ulaşacak

Karadeniz'de bulunan doğalgaz keşfinin müjdesini veren Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın diğer bir müjdesi ise rezervin hızlı bir şekilde üretime alınarak 2023'te Türk halkının tüketimine sunulacak olmasıdır. Kuyu genişletme sondajlarından sonra karaya uzanacak yaklaşık 170 kilometrelik boru hattıyla buradaki rezerv, Türkiye'nin ulusal doğalgaz boru hattına bağlanacaktır. Böylece üç yıl gibi kısa bir sürede pazara inecek olan doğalgaz Türkiye'nin enerjide dışarıya bağımlılığını önemli ölçüde düşürecek. Bununla birlikte 2021'de bitecek olan yaklaşık 18 milyar metreköplük uzun dönemli doğalgaz anlaşmasının yenilenmesi durumunda Türkiye avantajlı taraf olacaktır. Bu avantajlı pozisyonunu kullanacak olan Türkiye şimdiki doğalgaz fiyatından daha uyuuna alacağı doğalgazı 2021'in sonunda tüketiciye yansıatacaktır.

Son yıllarda yaptığı hamlelerle teknoloji üretmeye başlayan Türkiye başta savunma sanayii olmak üzere yerli otomotiv, yerli makine ve teçhizat üretimlerinde önemli başarılar elde etmiştir. Bölgesinde kendi teknolojisini üreten ülke konumuna yükselen Türkiye, enerji alanında da önemli mesafeler kat etmeye başlamıştır. "Güçlü enerji bağımsız Türkiye" mottosuyla hareket eden Türkiye yenilenebilir enerjiden nükleer santrale, derin sondaj ve sismik gemilerinden LNG terminallerine kadar birçok alanda önemli adımlar atmıştır. Bütün bunlar bir arada düşünüldüğünde milli enerji ve maden politikasının Türkiye'ye önemli getirilerinin olduğu görülmektedir. Sonuç olarak milli enerji politikasının yarınların Türkiye'sini daha fazla güçlendireceği anlaşılmaktadır. **■**